

Resclosa dels Manresans

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sector central del terme municipal. Al riu Llobregat
Emplaçament Ctra. de Sant Feliu Sasserra (BP-4313), quan arriba al nucli de Balsareny, al costat del Pont del Riu prendre el camí direcció nord que travessa l'aqüeducte de Santa Maria, camí senyalitzat de la Ruta de la Séquia, 1,3 km.
Alçada: 298

Coordenades:

Latitud: 41.87021
Longitud: 1.88366
UTM Est (X): 407359
UTM Nord (Y): 4635968

Classificació

Número de fitxa 08018 - 174
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XIV-XX
Any 1339
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: Pla General d'Ordenació Urbana del Municipi de Balsareny (PGOU). Article 76 (edificis especialment protegits). Núm. 9: Presa de la Séquia.
Data aprovació: dc., 27/11/1991 - 12:00
Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Manresa; Junta de la Séquia

Fitxes associades:

[Fita de la Séquia a la resclosa dels Manresans](#)

[Séquia de Manresa](#)

[Espai natural del riu Llobregat a Balsareny](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la ds., 15/10/2022 - 13:59

fitxa:

Descripció

Resclosa situada a l'inici de la Sèquia de Manresa on es desvia l'aigua del riu Llobregat cap a aquest canal d'origen medieval. Tal vegada s'hauria d'anomenar amb més propietat un assut, que és una presa de petites dimensions per derivar l'aigua cap a una séquia. Es troba en un meandre del riu, sota el turó on s'assenta el castell de Balsareny, en un entorn amb un interessant bosc de ribera.

La resclosa o assut té una forma semi-el·líptica d'una gran llargada (128 metres de longitud), amb una alçada màxima de coronació de 3 metres. Fa un pendent molt suau, ja que a la base s'allarga 15 metres aigües avall i 10 metres aigües amunt. Conserva part de l'estructura originària de fusta, per bé que el 1952 es va revestir amb formigó. Gràcies a una intervenció arqueològica realitzada l'any 2020, quan es va reparar parcialment, sabem com era l'estructura més antiga de la resclosa. És feta amb una tècnica d'estructures mixtes que conté com a base un entramat de fustes entrelligades, amb posts verticals que estan encastats a la roca del riu. Per sobre de les bigues originàriament estava revestida amb llosetes que protegien la fusta però que quedaven amagades. L'entramat de fusta genera uns compartiments on hi ha encastats blocs allargats de pedra (gres) que donaven una gran consistència a l'estructura. Aquesta tècnica té precedents en època romana i una llarga tradició en època medieval i moderna. L'estructura antiga està més ben conservada a la part oriental i, a mesura que avança cap a llevant, es degrada de forma progressiva, fins que queda totalment desfigurada en el tram de l'embocadura, per on es capta l'aigua cap a la Séquia.

A un costat de la resclosa hi ha una caseta de pedra de planta quadrada. És una construcció del 1890 que va ser restaurada el 1989, ja que s'havien malmès els murs de contenció adjacents. A l'interior hi trobem el rastellador gran que, depenent del cabal del riu, es regula de 32 a 38 rosques. A la façana principal hi veiem una llosa amb l'escut de Manresa i l'any 1890 gravat, una data que es repeteix a la llinda de la porta. A la façana oposada, a tramuntana, sobresurt una pedra que ve a ser una primera fita de la Séquia, amb l'escut de Manresa i l'any 1865.

Uns metres abans, situada sobre una plataforma de pedra que conforma una placeta, hi ha una caseta que aixopluga un bagant, el qual permet desviar l'aigua del canal cap al riu. Aquí comença el primer tram de la Sèquia, que és paral·lel al riu i discorre per l'interior d'una mina artificial d'uns 600 m. Al seu damunt hi ha el camí que porta a la resclosa i que va ser construït a la dècada de 1920.

Observacions:

Inscripcions a la façana principal de la caseta: 1890. Inscripció en una fita a la façana nord de la caseta: 1865.

L'indret compta amb diversos plafons informatius del Parc de la Séquia. Així mateix, a pocs metres hi ha un petit observatori d'aus.

Història

La Sèquia de Manresa és una de les obres d'enginyeria hidràulica més importants de la Catalunya medieval. Per fer front a una greu sequera el Consell de la Ciutat de Manresa decidí construir una gran sèquia, projecte que va obtenir el permís del rei Pere III. La direcció de l'obra va anar a càrrec de Guillem Catà, mestre liniador de la ciutat de Barcelona i un dels millors especialistes en aquell moment. Una primera part de les obres (des de l'inici a Balsareny fins a arribar al terme de Manresa) es va portar a terme entre 1339 i 1377. En la part inicial la Sèquia havia de passar per terrenys sota el castell, que eren propietat del baró de Balsareny, i per això la ciutat de Manresa va comptar amb el permís dels castlans, Ramon de Peguera i Mateu de Vilallonga. Les obres van començar aviat i del mateix any 1339 ja daten la resclosa i l'aqüeducte de Santa Maria. L'aqüeducte de Conangle fou construït el 1340, el mateix any que el bisbe de Vic va posar un entredit (una forta censura canònica) a la ciutat de Manresa quan la Sèquia va entrar a les terres del terme de Sallent.

Des de l'època de l'historiador Sarret i Arbós (a principis de segle XX) s'havia cregut que per fer la Resclosa dels Manresans s'havia aprofitat la resclosa d'un molí, el molí de Mateu Villalonga. Ramon Carreté, però, considera que aquest molí en realitat estaria situat en un altre indret: al punt on la riera del Mujal desemboca al Llobregat (Carreté, 2010: 116).

L'any 1583 va sorgir un conflicte quan una riuada es va emportar la resclosa i, per poder-la reparar de seguida, els manresans es van afanyar a tallar sense permís arbres de sota el castell. El baró de Balsareny, Ferran Oliver, va denunciar la ciutat de Manresa i el judici li va ser favorable, de manera que es va arribar a un acord: la ciutat de Manresa pagaria cada any dotze capons al senyor del castell de Balsareny, i a canvi aquest els donava permís per tallar els seus arbres sempre que fes falta per restaurar la resclosa. Aquest tribut es va pagar cada any fins que al segle XIX, amb l'abolició dels drets senyoriais, va caure en desús. Des de fa uns anys, però, s'ha recuperat la tradició i ara es fa donació dels capons cada cinc anys en un acte que ha esdevingut una petita festa de germanor entre Manresa i Balsareny amb motiu de les festes de la Llum.

Com és lògic, aquesta no va ser l'única reparació feta a la resclosa. L'any 2020 la resclosa va quedar malmesa a causa dels aiguats provocats pel temporal Glòria i la intervenció de reparació va comptar amb un estudi arqueològic previ. De manera aproximada, es va poder constatar que l'obra havia estat reformada diverses vegades al llarg dels segles, amb reposicions importants almenys des del segle XVI. Es va realitzar una datació de la fusta amb radiocarboni 14 que va oferir un espectre cronològic molt ampli, entre 1695 i 1916. Això demostra que la biga analitzada era fruit d'una d'aquestes reposicions tardanes.

Ja hem dit que l'any 1952 la resclosa es va recobrir amb un revestiment de formigó a causa del seu mal estat. Així mateix, a la dècada de 1990 també es van fer obres de formigonat després d'una riuada.

Bibliografia

ALABERN i VALENTÍ, Josep (2002): "Introducció: la Sèquia de Manresa" i "La Sèquia, infraestructura tècnica" a *Al voltant de la construcció de la Sèquia de Manresa*. Manresa, Col·legi d'Enginyers Tècnics de Catalunya; Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de Manresa.

ALABERN i Valentí, Josep (2004): "La Sèquia de Manresa", a *I Col·loqui Internacional d'irrigació, energia i abastament d'aigua: els canals a Europa a l'Edat Mitjana*. Manresa, Parc de la Sèquia (publicació digital), p. 7-15.

AUTORS DIVERSOS (2022). *La resclosa de la Sèquia de Manresa. Una obra medieval en ple ús*. Ajuntament de Balsareny.

- CARRETÉ PARERA, Ramon; BENÉITEZ, Vicenç (2002). *Balsareny: història en imatges (1897-1975)*. Col·lecció Fotografia històrica, 12. Angle Editorial; Centre d'Estudis del Bages, Manresa, p. 15-16.
- CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 101, 116.
- CASES i IBÁÑEZ, Adrià (2004): *Les pedres de la Sèquia. Un recorregut pel seu paisatge*. Manresa, Centre d'Estudis del Bages; Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Col·lecció Guies, núm. 5, Manresa.
- FRANQUESA, T; RECASENS, J (1983): *Coneguem la Sèquia*. Manresa, Caixa d'Estalvis de Manresa.
- PIÑERO, Jordi (2010), *La Sèquia de Manresa. Estudi històric i documentació del patrimoni associat a un canal d'origen medieval*, estudi inèdit per a l'Ajuntament de Manresa, Manresa.
- SÁNCHEZ CAMPOY, Eduard; ADELL GISBERT, Joan Albert (2021). *Memòria del seguiment arqueològic de les obres de reparació a la resclosa dels Manresans de la Séquia de Manresa. Balsareny, Bages*. Catarqueòlegs; Ajuntament de Manresa; Aigües de Manresa (treball inèdit).
- SARRET i ARBÓS, Joaquim (1906): *La Cèquia de Manrèsa*. Manresa.
- SERRA SALA, Joan M.; CARRETÉ PARERA, Ramon (2005). *Balsareny, ahir i avui*. Ajuntament de Balsareny, p. 49-55.
- TORRAS, Marc (2004). "Els inicis de la Sèquia de Manresa", a *I Col·loqui Internacional d'irrigació, energia i abastament d'aigua: els canals a Europa a l'Edat Mitjana*. Manresa, Parc de la Sèquia (publicació digital), p. 198-207.

